

El llenguatge

De tant en tant

La locució de tant en tant que, com dèiem ahir, en una situació determinada, o dit més exactament, prenent en consideració un espai determinat del ventall de la freqüència, podria proposar-se com a antònim de sovint, ocuparia, de fet, una posició mitjana en el ventall complet, del qual podríem esbossar tot l'esquema, que seria el següent: sempre (tothora, tostemps, continuament, etc) gairebé sempre, molt sovint, sovint (moltes vegades, molts cops, freqüentment, amb freqüència), de tant en tant (adesiara, sigunes vegades, de temps en temps), de tard en tard, no gaire sovint (poques vegades), molt poc sovint (rarament, rares vegades, molt poques vegades), gairebé mai, mai (cap vegada, en cap cas). L'esquema, és clar, a més de necessàriament incomplet, comporta per força una certa arbitrarietat, considerant no solament el valor relatiu d'alguns dels termes proposats sinó també, i especialment, el caràcter anàlogament relatiu de l'escala o gradació en què se situen. Però creiem que, en línies generals, es podria acceptar com a vàlid i que de tant en tant hi ocuparia sens dubte una posició central.

Molt proper a de tant en tant és de tard en tard, fins a tal punt que hom els considera generalment sinònims. Però es pot segurament justificar la diferent situació que hem assignat a cada locució en el ventall de la freqüència d'acord amb les definicions que proposa el Diccionari per a cada una: «a intervals» per a de tant en tant i «a llargs intervals» per a de tard en tard. Però en el cas d'aquestes dues locucions que poden ésser, per tant, concurrents, importa assenyalar una altra concurrència, aquest cop totalment rebutjable: la que representa l'ús de diverses locucions formades amb el terme quan (o quant com a element bàsic, que devem a la pressió del castellà: «de quan en quan», «de tant en quan» i «de ves en quan». Importa poc, doncs, ja, que hom hi ortografiï quan o quant. En tots dos casos cal substituir-les-hi per qualsevol de les expressions indicades.

Com es veu, donem, en canvi, beHigerància a de temps en temps. Fabra no recull aquesta locució a l'article temps, però l'usa en la definició de de tant en tant. Bé, doncs, que no figuri a la nòmina de les locucions adverbials, cal considerar-la, si més no com una necessitat més vàlida i